

SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

**Ijtimoiy-gumanitar
fanlarning dolzarb
muammolari**

Jild 3, Son 12/2

2023

SCIENCEPROBLEMS.UZ

ИЖТИМОЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ

№ 12/2 (3)-2023

**АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-
ГУМАНИТАРНЫХ НАУК**

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

ТОШКЕНТ-2023

БОШ МУҲАРРИР:

Исанова Феруза Тулқиновна

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:

07.00.00-ТАРИХ ФАНЛАРИ:

Юлдашев Анвар Эргашевич – тарих фанлари доктори, сиёсий фанлар номзоди, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Мавланов Уктам Махмасабирович – тарих фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Хазраткулов Аброр – тарих фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети.

08.00.00-ИҚТИСОДИЁТ ФАНЛАРИ:

Карлибаева Рая Хожабаевна – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Худойқулов Садирдин Каримович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Азизов Шерзод Ўктамович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси Божхона институти;

Арабов Нурали Уралович – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Холов Актам Хатамович – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Шадиева Дилдора Хамидовна – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент в.б, Тошкент молия институти;

Шакаров Қулмат Аширович – иқтисодиёт фанлари номзоди, доцент, Тошкент ахборот технологиялари университети

09.00.00-ФАЛСАФА ФАНЛАРИ:

Ҳакимов Назар Ҳакимович – фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Яхшиликков Жўрабой – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Ғайбуллаев Отабек Мухаммадиевич – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат чет тиллар институти;

Ҳошимхонов Мўмин – фалсафа фанлари доктори, доцент, Жиззах педагогика институти;

Носирходжаева Гулнора Абдукаҳхаровна – фалсафа фанлари номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Турдиев Бехруз Собирович – фалсафа фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент, Бухоро давлат университети.

10.00.00-ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Ахмедов Ойбек Сапорбаевич – филология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Кўчимов Шухрат Норқизилович – филология фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Салахутдинова Мушарраф Исамутдиновна – филология фанлари номзоди, доцент, Самарқанд давлат университети;

Кучкаров Раҳман Урманович – филология фанлари номзоди, доцент в/б, Тошкент давлат юридик университети;

Юнусов Мансур Абдуллаевич – филология фанлари номзоди, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Саидов Улугбек Арипович – филология фанлари номзоди, доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси.

12.00.00-ЮРИДИК ФАНЛАРИ:

Ахмедшаева Мавлюда Ахатовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Мухитдинова Фирюза Абдурашидовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Эсанова Замира Нормуратовна – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган юрист, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳамроқулов Баҳодир Мамашарифович – юридик фанлар доктори, профессор в.б., Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университети;

Зулфиқоров Шерзод Хуррамович – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Жамоат хавфсизлиги университети;

Хайитов Хушвақт Сапарбаевич – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси

Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Асадов Шавкат Ғайбуллаевич – юридик фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Утемуратов Махмут Ажимуратович – юридик фанлар номзоди, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Сайдуллаев Шахзод Алиханович – юридик фанлар номзоди, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳакимов Комил Бахтиярович – юридик фанлар доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Юсупов Сардорбек Баходирович – юридик фанлар доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Амиров Зафар Актамович – юридик фанлар бўйича фалсафа доктори (PhD), Ўзбекистон Республикаси Судьялар олий кенгаши ҳузуридаги Судьялар олий мактаби;

Жўраев Шерзод Юлдашевич – юридик фанлар номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Бабаджанов Атабек Давронбекович – юридик фанлар номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Раҳматов Элёр Жумабоевич - юридик фанлар номзоди, Тошкент давлат юридик университети;

13.00.00-ПЕДАГОГИКА ФАНЛАРИ:

Хашимова Дильдархон Уринбоевна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Ибрагимова Гулнора Хавазматовна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Закирова Феруза Махмудовна – педагогика фанлари доктори, Тошкент ахборот технологиялари университети ҳузуридаги педагогик кадрларни қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш тармоқ маркази;

Тайланова Шоҳида Зайниевна – педагогика фанлари доктори, доцент.

19.00.00-ПСИХОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Каримова Василя Маманосировна – психология фанлари доктори, профессор, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Ҳайитов Ойбек Эшбоевич – Жисмоний тарбия ва спорт бўйича мутахассисларни қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш институти, психология фанлари доктори, профессор

Умарова Навбаҳор Шокировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети, Амалий психологияси кафедраси мудири;

Атабаева Наргис Батировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Қодиров Обид Сафарович – психология фанлари доктори (PhD), Самарканд вилоят ИИБ Тиббиёт бўлими психологик хизмат бошлиғи.

22.00.00-СОЦИОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Латипова Нодири Мухтаржановна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири;

Сеитов Азамат Пўлатович – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети;

Содиқова Шоҳида Мархабоевна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон халқаро ислом академияси

23.00.00-СИЁСИЙ ФАНЛАР

Назаров Насриддин Атакулович – сиёсий фанлар доктори, фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент архитектура қурилиш институти;

Бўтаев Усмонжон Хайруллаевич – сиёсий фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири.

ОАК Рўйхати

Мазкур журнал Вазиранлар Маҳкамаси ҳузуридаги Олий аттестация комиссияси Раёсатининг 2022 йил 30 ноябрдаги 327/5-сон қарори билан тарих, иқтисодиёт, фалсафа, филология, юридик ва педагогика фанлари бўйича илмий даражалар бўйича диссертациялар асосий натижаларини чоп этиш тавсия этилган илмий нашрлар рўйхати (Рўйхатга) киритилган.

Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари электрон журнали 1368-сонли гувоҳнома билан давлат рўйхатига олинган.
Муассис: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” масъулияти чекланган жамият.

Тахририят манзили:

Тошкент шаҳри, Яккасарой тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-уй. Электрон манзил: scienceproblems.uz@gmail.com
Телеграм канал: https://t.me/scienceproblems_uz

МУНДАРИЖА

10.00.00 – ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ

<i>Axmedov Oybek Saparbaevich</i> ИНГЛИЗ ВА ЎЗБЕК ТИЛЛАРИДА СОЛИҚ-БОЖХОНА ТЕРМИНОЛОГИЯСИДА АНТОНИМИЯ ҲОДИСАНИНГ ЎРНИ.....	10-18
<i>Нематова Мафтуна</i> ЛАКУНА И ТИПОЛОГИЯ ЛАКУН	19-24
<i>Hamroyeva Shahlo Mirdjonovna, Matyakubova Noila Shakirjonovna</i> MOSLASHTIRISH JARAYONIDA O'ZBEK VA INGLIZ TILIDAGI SODDA GAPLARNING SINTAKTIK TAHLILI.....	25-32
<i>Jo'rayeva Nilufar Sobirjon qizi</i> "SMILE" VA "TABASSUM" TUSHUNCHALARINING LINGVISTIK IFODASI (INGLIZ VA O'ZBEK TILLARI MISOLIDA)	33-38
<i>Sidiknazarova Zulfiya Mirsharapovna</i> BADIY TARJIMA TAHLILINING NAZARIY ASOSLARI	39-43
<i>Jumanova Shahnoza Ikromjonovna</i> IJTIMOIY – PSIXOLOGIK MOTIVNI ANGLATISHDA PEYZAJNING O'RNI	44-50
<i>Achilov Oybek Rustamovich</i> ILGAR SURISH VOSITALARINING BADIY ASAR SARLAVHASIDA TASNIFLANISHI VA O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	51-57
<i>Axmedova Madinabonu Maxmudjonovna</i> XALQ NASRI JANRLARINING O'ZARO MUNOSABATLARI	58-62
<i>Isroilova Manzura Jamolovna</i> FRANSUZ KOMPARATIV FRAZELOGIZMLARINING USLUBIY XUSUSIYATLARI	63-68
<i>Кенжабоев Шокир Абдулхалимович</i> ОСОБОЕ МЕСТО В ИЗУЧЕНИИ И РАЗВИТИИ МЕТОДИКИ ПРЕПОДАВАНИЯ ИНОСТРАННОГО ЯЗЫКА В ШКОЛАХ УЗБЕКИСТАНА	69-74
<i>Fayziyev Bahodir Baxshullayevich</i> J. K. ROULINGNING "GARRI POTTER VA AFSONAVIY TOSH" ASARIDAGI TO'QIMA NOMLAR VA REALIYALAR HAMDA ULARNING RUS VA O'ZBEK TILLARIGA TARJIMASI	75-79
<i>Mamatqulova Shoxsanam Isroil qizi</i> OLAMNING O'ZBEK LISONIY TASVIRIDA "FIDOIYLIK" KATEGORIYASI	80-84
<i>Тухтаева Фарида Исматуллаевна</i> ИССЛЕДОВАНИЕ СТЕРЕОТИПОВ РОМАНАХ ПЕРЛ БАК	85-90
<i>Radjabova Dildora Raximovna</i> PIRIMQUL QODIROVNING "YULDUZLI TUNLAR" ASARI INGLIZCHA TARJIMASIDA BOBUR PSIXOLOGIYASI	91-96
<i>Mansurova Shohista Ismailovna</i> BADIY TARJIMANING MAQSADI, VAZIFALARI VA TARJIMA METODLARI	97-102
<i>Ermatov Ixtiyor</i> SIRDARYO VILOYATI TOPONIMLARI.....	103-108

<i>Axmedjanova Farida Djavairovna</i> GRAMMAR INSTRUCTION IN COMMUNICATIVE LANGUAGE TEACHING	109-114
<i>Saitov Suxrob Djumaydillayevich</i> ARTISTIC INTERPRETATION AND RESOLUTION OF HUMAN TRAGEDIES IN THE STORY	115-119
<i>Тўрабоева Ҳакима Усмонжон қизи</i> ФИРДАВСИЙ ДАҲОСИГА МЕҲР	120-124
<i>Toshpo'latova Xusniya Matayusub qizi, Normamatov Farrux Komiljon o'g'li</i> INGLIZ REKLAMA SHIORLARI TARJIMASI JARAYONIDA SHAKL VA MA'NO MUVOFIQLIGI	125-129
<i>Абдуманнонов Хожиақбар Акмалжон угли</i> ОСВЕЩЕНИЕ ФРАЗЕОЛОГИИ В СВЕТЕ НАУЧНОЙ ЛИТЕРАТУРЫ (краткий обзор на примере учебных пособий и словарей узбекского языка).....	130-136
<i>Абдуллаева Раъно Хикматовна</i> РЕПРЕЗЕНТАЦИЯ КОНЦЕПТА «ДРУГ/ДРУЖБА» В РУССКОЙ И УЗБЕКСКОЙ ПОСЛОВИЧНОЙ ЯЗЫКОВОЙ КАРТИНЕ МИРА	137-144
<i>Hamidova Sayyora Nurmatovna</i> TILSHUNOSLIKNI MENTALINGVISTIK BOSQICHIDA KOGNITIV TADQIQOTLAR.....	145-151
<i>Rustamova Dilrabohon</i> ATAMALAR LUG'ATINING UMUMIY VA FARQLI TOMONLARI	152-157
<i>Khazratqulova Ozoda Abduganiyevna</i> EXPRESSION OF THE CONCEPT OF FORGIVENESS IN LEXICOGRAPHIC SOURCES AND ARTISTIC LITERATURE	158-162
<i>Farmonov Nurbek Pulatovich</i> WEB OF SCIENCE MA'LUMOTLAR TIZIMIDAN FOYDALANISH	163-169
<i>Xojjiyeva Oynisa Shabonovna</i> ALISHER NAVOIY ASARLARIDA TURKIY XALQLAR MAQOLLARINING AKS ETISHI	170-176
<i>Norqobilov Sanjar Rahmat ugli</i> COMPARING COMPUTATIONAL LINGUISTICS APPROACHES ACROSS LANGUAGES	177-182
<i>Mamarasulova Iroda Jumanovna, Xojimetov Sa'dulla Jumanazarovich</i> ANGLIYA UYG'ONISH DAVRI ADABIYOTI	183-190
<i>Ho'jamqulov Anvar Jozilovich</i> OMON MUXTOR ROMANLARIDA POETIK USLUB QIRRALARI.....	191-196
12.00.00 - ЮРИДИК ФАНЛАР	
<i>Кутыбаева Елизавета Дуйсенбаевна, Аманязова Света Байниязовна</i> ВОПРОСЫ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ ОРГАНИЗАЦИИ И ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ СИСТЕМЫ ОРГАНОВ ИСПОЛНИТЕЛЬНОЙ ВЛАСТИ В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН	197-203
<i>Мирзаабдуллаева Матлуба Рустамовна</i> СУВДАН ФОЙДАЛАНУВЧИ ВА СУВ ИСТЕЪМОЛЧИСИ ТУШУНЧАЛАРИНИНГ ҲУҚУҚИЙ АҲАМИЯТИ ХУСУСИДА АЙРИМ МУЛОҲАЗАЛАР	204-209
<i>Toshkanov Nurbek Bahriddinovich</i> BILIMLAR IQTISODIYOTI VA INTELLEKTUAL MULK: TIJORATLASHTIRISHNING BA'ZI HUQUQIY JIHATLARI VA MUAMMOLARI	210-216

Nishonov Abdulloh Ubaydulloh o'g'li
ATOM ENERGIYASINI JOYLASHTIRISHNING XALQARO EKOLOGIK TALABLARI217-223

13.00.00 – ПЕДАГОГИКА ФАНЛАРИ

Javliyeva Shaxnoza Baxodirovna
OLIY TA'LIM MUASSALARIDA TA'LIM SIFATINI OSHIRISHNING PEDAGOGIK SHART-SHAROITLARI224-228

Sadullayeva Shahlo Azimbayevna, Parmankulov Farxodjon Nurali o'g'li
TYUTORLAR ISH JARAYONIGA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI
TATBIQ ETISH METODIKASI229-233

Pirimova Nargiza Adilovna
SPORT-TAYYORGARLIK MASHG'ULOTLARIDA BALANDLIKKA SAKROVCHI QIZLARNING
O'QUV-MASHG'ULOT JARAYONLARINI TAKOMILLASHTIRISH234-239

Tangirqulov Elmurod Aliyarovich
BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARIDA ATROF-MUHITNI ASRASH ORQALI EKOLOGIK
TARBIYA BERISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISHNING O'ZIGA XOS
XUSUSIYATLARI VA "YASHIL MAKON" MODULLARI240-244

Xayrov Rasim Zolimxon o'g'li
BO'LAJAK TASVIRIY SAN'AT O'QITUVCHILARINING KASBIY-METODIK TAYYORGARLIGINI
TAKOMILLASHTIRISHDA TA'LIM TEXNOLOGIYALARINING QO'LLANILISHI245-258

Ahmadjonova Odina Anvarjon qizi
ZAMONAVIY TA'LIM MUHITIDA INGLIZ TILI DARSLARIDA STEAM TA'LIM
TEXNOLOGIYASIDAN FOYDALANISHNING AHAMIYATI: STEAM KOMPETENSIYALAR
TUSHUNCHASI259-265

Valieva Xolida
AJDODLAR MEROSI - INSONIYAT BOYLIGI266-271

Djumayeva Dildora Isroilovna
BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARIDA EKOLOGIK MADANIYATNI SHAKLLANTRISHNING
PEDAGOGIK-PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI272-277

Davlatova Nilufar Vosiljonovna
TA'LIM-ISHLAB CHIQRISH INTEGRATSIYASINI KUCHAYTIRISHDA ZAMONAVIY TA'LIMNING
O'RNI VA MOLIALASHTIRISH MEXANIZMLARI278-285

Mamaraimova Zebo Shafotovna
YUQORI SINIF O'QUVCHILARINI OILAVIY HAYOTGA TAYYORLASHNING PEDAGOGIK
TAMOYILLARI286-290

Turayev Yolqin Sherzod o'g'li
KATTA MAKTABGACHA TA'LIM YOSHDAGI BOLALARDA DALILY ASOSLASH KO'NIKMASINI
SHAKLLANTIRISH YO'LLARI291-295

Abdurasulova Shoira Kushakovna
BO'LAJAK BOSHLANG'ICH SINIF O'QITUVCHILARINING KASBIY KOMPETENTLILIGINI
INTEGRATIV YONDASHUV ASOSIDA RIVOJLANTIRISH296-305

Sottarov Abduvali Umirqulovich
UMUMIY FIZIKA KURSINI O'QITISHDA NANOTEXNOLOGIYA FAN VA TEXNIKA SOHASI
SIFATIDA306-310

<i>Xushnazarova Ma'mura Nodirovna</i> VOLONTYORLIK FAOLIYATINIG IJTIMOIIY-PEDAGOGIK MUAMMOLARI	311-315
<i>Xushvaqtov Umar Norqobilovich</i> AXBOROT TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANIB O'QUVCHILARDA IMPERATIV TAFAKKURNI RIVOJLANTIRISHDA KOMPETENSIYANING RO'LI	316-320
<i>Alimqulova Ra'noxon Gulmirzayevna</i> BO'LAJAK BOSHLANG'ICH SINFI O'QITUVCHILARIDA NUTQ MADANIYATINI RIVOJLANTIRISHGA ZAMONAVIY YONDASHUVLAR	321-326
<i>No'monxonova Muattarxon Nosirxon qizi</i> BO'LAJAK TILSHUNOSLARDA KOMMUNIKATIV KOMPETENSIYALARINI SHAKLLANTIRISHDA AXBOROT TEXNOLOGIYALARKOMMUNIKATIV KOMPETENSIYALARINING AFZALLIKLARI VA KAMCHILIKLARI	327-331
<i>Xalikov Faroxidin</i> TA'LIM TIZIMIDA TESTOLOGİYADAN FOYDALANISHNING NAZARIY ASOSLARINI TAKOMILLASHTIRISH SAMARADORLIGI	332-339
<i>Abduvaxidov Xusan Abdukulovich</i> OLIY TA'LIM TALABALARIDA INNOVATSION YONDASHUV ORQALI KOMPETENSIYALARINI SHAKLLANTIRISH	340-345
<i>Якубова Нафиса Одилжановна</i> ОЛИЙ ТАЪЛИМ МУССАСАЛАРИДА ЧИЗМАЧИЛИК ДАРСЛАРИДА ТАЛАБАЛАРНИ ИЖОДИЙ-КРЕАТИВ ФИКРЛАШГА ЎРГАТИШ МЕТОДИКАСИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ	346-354
<i>Karimov Qayum Mamashayevich</i> TALABALARNI KOMPYUTERLI MATEMATIKA TIZIMLARINING GRAFIK IMKONIYATIDAN FOYDALANISH BO'YICHA BILIMINI OSHIRISH	355-360
<i>Yusupova Shoxista Alimjanovna</i> TO'GARAK MASHG'ULOTLARI ORQALI TASVIRIY SAN'AT FANIGA ASOSLANGAN XOLDA O'QUVCHILAR IJODIY QOBILIYATINI RIVOJLANTIRISHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	361-371
<i>Kasimov Oйбек Омилевич</i> СПОРТДА АХЛОҚИЙ ҚОЙДАЛАР ВА "FAIR PLAY" НОРМАЛАРИНИНГ АҲАМИЯТИ ...	372-378
<i>Abduraxmonov Akbar Abduxamidovich</i> MILLIYLIK VA UMUMINSONIYLIK TAMOYILLARI UYG'UNLASHUVINING NAZARIY-METODOLOGIK JIHATLARI	379-386
<i>Фазлиддинов Шухрат Фахриддинович</i> ПРИМЕНЕНИЕ ИННОВАЦИОННЫХ ПЕДАГОГИЧЕСКИХ ТЕХНОЛОГИЙ НА ЗАНЯТИЯХ ПРИ ИЗУЧЕНИИ КАТЕГОРИИ РОДА ГЛАГОЛА В ПЕДАГОГИЧЕСКИХ ВУЗАХ.....	387-394
<i>Jurayev Bobomurod Ramazonali o'g'li</i> TALABALARNING JISMONIY FAOLLIGINI OSHIRISH VA RIVOJLANTIRISH JARAYONINING SAMARADORLIK DARAJASI	395-400
<i>Eshbekova Gulabahor Zafarboyevna</i> МАКТАВГАЧА YOSHDAGI BOLALARNING YOZISH KO'NIKMALARINI SHAKLLANTIRISH MUAMMOLARI	401-406

<i>Khidirova Malakhat Qazakhovna</i> ORGANIZATION AND EVALUATION OF THE EDUCATIONAL PROCESS BASED ON EUTAGOGICAL APPROACHES	407-413
<i>Fayzullayeva Madina Abdumo'min qizi, Xolbo'tayeva Moxinur Temurboy qizi</i> MENEJMENT SOHASINI O'QITISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH	414-420
<i>Achilov Nuriddin Abdugafforovich</i> AL-HAKIM AT-TERMIZIY TA'LIMOTINING ILMIY TADQIQI	421-426
<i>Norinov Muxammadyunus Usibjonovich</i> JAMIYAT TARAQQIYOTIDA BO'LAJAK MUHANDISLARNING KASBIY KOMPETENSIYALARINI TAKOMILLASHTIRISHNING AHAMIYATI	427-432
<i>Begimqulov Zarif Axmadovich</i> JISMONIY TARBIYA YO'RIQCHISINING IJTIMOYIY-MADANIY KOMPETENTLIGINI RIVOJLANTIRISHDA MALAKA OSHIRISH JARAYONINING AHAMIYATI	433-438
<i>Izbosarova Zuxro Anatoliy qizi</i> BO'LAJAK BOSHLANG'ICH SINFI O'QITUVCHILARINING KOMMUNIKATIV KO'NIKALARINI RIVOJLANTIRISH SAMARADORLIGI	439-443
<i>Jumayev Sirojiddin Zafarovich</i> MOLEKULAR BIOLOGIYADAN OQSILLARNING AMINOKISLOTA TARKIBI VA AMINOKISLOTALARNING TASNIFI MAVZUSINI O'QITISHDA MASALA VA MASHQLARDAN FOYDALANISH	444-449
<i>Pulatova Muxabbat Egamberdiyevna</i> BOSHLANG'ICH SINFI O'QITUVCHILARIDA INNOVATSION KOMPETENSIYANI RIVOJLANTIRISHNING PEDAGOGIK-PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI	450-457
<i>Yuldashev Mengali Ziyaduloyevich</i> BOSHLANG'ICH SINFI O'QITUVCHILARIDA MUSTAQIL ISHLASH KOMPITENSIYALARINI RIVOJLANTIRISH	458-463

12.00.00– Юридик фанлари

Nishonov Abdulloh Ubaydulloh o'g'li
Toshkent davlat yuridik universiteti
"Ekologiya huquqi kafedrası" o'qituvchisi

ATOM ENERGIYASINI JOYLASHTIRISHNING XALQARO EKOLOGIK TALABLARI

Annotatsiya. Ushbu maqola orqali hozirgi kunda dunyoning rivojlangan davlatlari tomonidan atom energiyasidan qay darajada foydalanayotganligini, ularni hosil bo'lish usullarini va xalqaro ekologiya tomonidan qo'yilgan talablarga qanchalik rioya qilinishini, shuningdek, ushbu sohani tartibga soluvchi "Atom energiyasi bo'yicha xalqaro agentlik"ni, soluvchi sohalarini, ma'muriy tuzilishini va ma'muriy boshqaruvini, hamda mamlakatimizda ushbu sohaga bo'lgan munosabatini va ular bo'yicha olib borilayotgan ilmiy izlanishlarini yoritib berganmiz.

Kalit so'zlar: atom energiyasi, atom energiyasiga nisbatan xalqaro ekologik talablar, atom energiyasi bo'yicha xalqaro agentlik (AEXA).

Nishonov Abdulloh Ubaydulloh o'g'li
Tashkent State Law University Teacher
of the "Environmental Law" department

INTERNATIONAL ENVIRONMENTAL REQUIREMENTS OF NUCLEAR ENERGY DEPLOYMENT

Annotation. Through this article, we will discuss the extent to which nuclear energy is currently being used by the developing countries of the world, the methods of their generation and the extent to which the requirements set by the international ecology are observed, as well as the International Atomic Energy Agency, which regulates this field. , we have explained its regulatory areas, administrative structure and administrative management, as well as the attitude to this area in our country and the scientific research conducted on them.

Key words: nuclear energy, international environmental requirements for nuclear energy, International Atomic Energy Agency (IAEA).

Нишонов Абдуллох Убайдуллох угли
Преподаватель Ташкентского
государственного юридического
университета кафедры
«Экологическое право»

МЕЖДУНАРОДНЫЕ ЭКОЛОГИЧЕСКИЕ ТРЕБОВАНИЯ РАЗВИТИЯ ЯДЕРНОЙ ЭНЕРГЕТИКИ

Аннотация. В этой статье мы обсудим, в какой степени ядерная энергия в настоящее время используется развивающимися странами мира, способы ее генерации и степень соблюдения требований, предъявляемых международной экологией, а также Международной В Агентстве по атомной энергии, которое регулирует эту сферу, мы объяснили его направления регулирования, административную структуру и административное управление, а также отношение к этой сфере в нашей стране и проводимые по ним научные исследования.

Ключевые слова: атомная энергетика, международные экологические требования к атомной энергетике, Международное агентство по атомной энергии (МАГАТЭ).

DOI: <https://doi.org/10.47390/SPR1342V3I12.2Y2023N34>

Kirish. Hozirgi kunda dunyo mamlakatlari o'z iqtisodini rivojlantirishga harakat qilayotgan bir davrda, boshqa tomondan davlatlardagi tabiiy resurs manbaalari ham kundankunga kamayib borayotganligi hech kimga sir emas. Shuning uchun ham davlatlar iqtisodiy tomondan rivojlanish bilan bir qatorda o'zining tabiiy boyliklarini asrab qolishi hamda ekologiyaga zarar yetkazmagan holda taraqqiyot cho'qqisiga erishish kabi muhim vazifalarni bosh maqsad qilib qo'ygan. Iqtisodiyot rivojlanishi natijasida ko'plab zavodlar hamda fabrikalar qurila boshlandi. Ulardan chiqayotgan turli zararli moddalar ekologiyaga juda katta zarar keltirmoqda. Bu esa eng avvalo inson salomatligiga jiddiy ta'sir etish hamda ekologiyaning buzilishiga, masalan, suv tanqisligi, o'rmon yo'nginlari, cho'llanish va boshqa jarayonlarni yanada tezlanishiga sabab bo'lmoqda. Shu sababli butun dunyo bunga kurashish maqsadida turli xil amaliy-ilmiy ishlar, taqdiqodlar amalga oshirishmoqda va bunday tadbirlar natijasida ijobiy holatlar yuzaga kelayotganligiga guvohi bo'lmoqdamiz.

Muhokama va natijalar. Avvalo shuni unutmashimiz kerakki, bizning davrimizning eng jiddiy muammosi - bu bizga kerak bo'lgan energiya miqdorini boshqa ekologik muammolarni keltirib chiqarmasdan ta'minlash hisoblanadi. Yani bunga chuqurroq to'xtaladigan bo'lsak, hozirgi kunda ko'plab davlatlarda shaharlarni urbanizatsiya jarayoni tezlashishi ya'ni, BMT ning Iqtisodiy va ijtimoiy masalar bo'yicha bo'limining tahliliga ko'ra, 2050 yilga kelib Yerdagi odamlarning taxminan 68% i shaharlarda yashashi kutilmoqda ekan.[1] Shu sababli ularni energiya bilan ta'minlash uchun davlatlar turli xil yo'llardan foydalanishga majbur bo'lishi shubhasiz. Bunga yaqqol misol sifatida, Hidro elektr energiyalarini olishimiz mumkin. Rivojlanayotgan davlatlarni GESlarni qurilishi energiya bilan bog'liq muammoni hal qiladi deb o'ylayotgan bir vaqtda ularning daryo suvlarining kamayishiga va buning natijada ekologik muhitga juda katta zarar keltirishini tushunib yetishdi. Shu sababli ham, davlatlar nafaqat GES lar balki AES lar qurish orqali ekologiyaga zarari kam miqdorda bo'lish yo'llarini izlashmoqda.

Shuningdek, xalqaro hamjamiyati ham atom atom energiyasiga bog'liq bir necha chora-tadbirlar amalga oshirgan. Bunga yaqqol misol sifatida, Fennovoima Ltd ni olishimiz mumkin. Ushbu kompaniya Rossiya davlatining Rosatom atom kompaniyasi hamda Finlyandiya davlat energetika va sanoat kompaniyalari konsorimi tomonidan tashkil etilgan atom energetika kompaniyasi bo'lib, 2007 yilda tashkil etilgan. Ammo, u Pyhajokida 1200 MVt quvvatga ega hamda 2024 yilgacha Xanxikivi 1 atom elektr stansiyasini qurishmoqda. Bundan chiqayotgan quvvatni baholash va nazorat qilish uchun Atrof-muhitga ta'sirini baholash bo'yicha Akt mavjud. Ushbu aktni Bandlik va Iqtisodiyot vazirligi muvofiqlashtiruvchi organ hisoblanadi. Aktga ko'ra, atom energiyasini joylashtirish bo'yicha Atrof-muhit ta'siri baholanishi kerak bo'lgan talablar quyidagilar:

- inson salomatligi, turmush sharoiti va farovonligi;
- tuproq, suv, havo, iqlim, o'simliklar, tirik organizmlar va tabiatning xilma-xilligi,
- jamoa tuzilishi, binolar, landshaft, shahar manzarasi va madaniy meros,

- tabiiy resurslardan foydalanish va bu omillarning o'zaro bog'liqligi nazarot qiladi.

Bandlik va Iqtisodiyot vazirligi tomonidan bu loyihaga muvofiq prinsiplar ishlab chiqilgan. Unga ko'ra, Fennovoima kabi kompaniyalar tashkil etilmoqchi bo'lsa, yuqoridagi organdan litsenziya olish talab etiladi. Litsenziya Himoya to'g'risidagi Akt, suv akti, shuningdek, yer va undan foydalanish akti va qurilish akti bo'yicha beriladi. Ushbu litsenziyaga asosan tashkil qilingan kompaniya faoliyat olib boradi hamda olib borilayotgan harakatlari yuzasidan bayot beradi hamda organ tomonidan qo'yilgan talablar bo'yicha nazarot qilinadi.[1]

Shuningdek, atom energiyasi bo'yicha bir qancha xalqaro konvensiyalar ham qabul qilingan. Xalqaro ekologik huquqda atom energiyasi bo'yicha hujjatlar. Birlashgan Millatlar Tashkilotining inson muhiti bo'yicha konferensiyasi deklaratsiyasi (Stokgolm deklaratsiyasi, 1972) Atrof-muhitni muhofaza qilishning asosiy umumiy tamoyillarining aks ettirgan. O'shandan beri xalqaro shartnomalar soni o'sib bordi va bugungi kunda asosiy tashvishga solib turgan narsa - tegishli ishlarni amalga oshirishni muvofiqlashtirish vositalarini qanday ishlab chiqilishidir. Hisob-kitoblarga ko'ra, 900 dan ortiq xalqaro huquqiy hujjatlar atrof-muhitga qaratilgan.

Asosan Birlashgan Millatlar Tashkilotining Stokgolmda bo'lib o'tgan inson muhiti bo'yicha konferensiyasida (1972) aniqlangan bo'lsa, Birlashgan Millatlar Tashkilotining Atrof-muhit va rivojlanish bo'yicha konferensiyasi, Rio-de-Janeyro (1992) oxirgi natija bo'lgan.

Ushbu deklaratsiya atrof-muhitni rivojlanish bo'yicha asosiy metodologik tamoyillari uchun asos bo'lib, atrof-muhitni muhofaza qilish uchun amalga oshirish vositalarini belgilash orqali atrof-muhitni muhofaza qilish yaxshi usul sifatida belgilanadi. Eng yaxshisi sifatida jamoatchilik ishtiroki tan olingan va u asosiy g'oya deb e'tirof etilgan.

Bundan tashqari, boshqa konvensiyalarga ham to'xtalsak, Xalqaro atom energiyasi agentligining (MAGATE) 1963-yildagi "Vena konvensiyasi" (1977 yildan kuchga kirgan)[3], Iqtisodiy hamkorlik va taraqqiyot tashkilotining (OECD) 1960 yildagi "atom energetikasi sohasida uchinchi shaxslarning javobgarligi to'g'risida"gi Parij konvensiyasi (1968 yildan kuchga kirgan)[4], 1963- yildagi Bryussel qo'shimcha konvensiyasi[5], "Yadroviy zarar uchun qo'shimcha kompensatsiya to'g'risida"gi konvensiya[6], Radioaktiv moddalarni xavfsiz tashish qoidalari¹ va boshqa shu kabi xalqaro konvensiyalar shuningdek, davlatlar o'rtasida tuzilgan xalqaro shartnomalar "Markaziy Osiyoni yadro qurolidan holi zonaga aylantirish bo'yicha" Shartnoma[7], "Janubi-Sharqiy Osiyo yadro qurolidan xoli hudud (SEANWFZ) shartnomasi"[8] (Bangkok shartnomasi va boshqalar) va davlatlarning ichki normativ-huquqiy hujjatlarini keltirishimiz mumkin. Yuqorida ko'rib turganimizdek, bu soha bo'yicha 10 ga yaqin xalqaro konvensiyalar qabul qilingan va biz bu orqali bu soha hozirda yetakchi ro'lda ekanligini ko'rishimiz mumkin. Atom energiyasini joylashtirish bo'yicha xalqaro ekologik talablarga Atom energiyasi agentligi tomonidan qo'yilgan talablarni olishimiz maqsadga muvofiq bo'ladi.

Shuningdek, MAGATE aynan atom energiyasini joylashtirishni atrof-muhitga ta'siri bo'yicha ishlab chiqqan. Unga ko'ra, nizomning III.A va VIII.C moddalari shartlariga muvofiq ilmiy-texnikaviy ma'lumotlar almashinuvini rivojlantirish va atom energiyasidan tinch maqsadlarda foydalanish programmaning ustuvor vazifasi hisoblanadi. Yadro energetikasi dasturini yaratishda kirishuvchi davlatlar o'zlarining qonuniy va me'yoriy-huquqiy baza dasturning o'ziga xos xavfsizlik va ekologik jihatlarini moslagan holda amalga oshiradi.

Hozirda atrof-muhitga oid qonunlar va qoidalarni ishlab chiqish yoki to'ldirish kerak bo'lmoqda, buni zamon talab etmoqda. Bundan tashqari,

Yangi kelgan davlatlar ekologik qonunlarni amalga oshirish uchun tashkilot tomonidan belgilab qo'yilgan qoidalarga amal qilishini ta'minlashi kerak va atom energetikasi dasturiga taalluqli barcha talablarga yetarli texnik imkoniyatlarga asoslangan holda aniq javobgarlikni oladi.

Atom elektr stantsiyasini qurish paytida to'g'ridan-to'g'ri muhim ta'sirlarni tuproq, tub jinslar, yer osti suvlari, o'simlik va hayvonot dunyosi, yerdan foydalanish va landshaft, shovqin, havo sifati, odamlar va jamiyatga beradi. Shu o'rinda, Potensial ta'sirga olib kelishi mumkin bo'lgan harakatlar quyidagilarni o'z ichiga oladi: lekin ular bilan cheklanmaydi:

- (i) materiallarni safarbar qilish;
- (ii) Inson resurslari;
- (iii) tayanch lagerni qurish;
- (iv) ustaxona binosi;
- v) yerni tayyorlash, kesish va to'ldirish;
- (vi) loyiha materiallarini tashish;

(vii) Qurilish. Eng ayanchlisi bu bilan cheklanmaydi. Shu sababdan ham yangi atom energiya stantsiyasini qurmoqchi bo'lganlar ushbu programma orqali nazorat qilinadi hamda ish rivoji bo'yicha tavsilotlar beradi. Bu orqali yuqoridagi resurslarga ta'sirini kamaytirish hamda kelajakda yomon o'zgarishlarga olib kelmaslik ko'zda tutilgan[9].

Xalqaro atom energiyasi agentligi (MAGATE)

MAGATE (AEXA- Atom energiyasi bo'yicha xalqaro agentlik) 1957-yilda atom energiyasidan tinch maqsadlarda foydalanish sohasida mamlakatlar o'rtasidagi hamkorlikni rivojlantirish maqsadida tashkil etilgan. Agentlik boshidanoq Yadro xavfsizligi va atrof-muhitni muhofaza qilish dasturini amalga oshirib kelmoqda. O'z navbatida bu tashkilot butun dunyodagi atom energiyasidan foydalanishni huquqiy jihatdan tartibga solib kelmoqda.

Shuningdek, eng muhim funksiyasi sifatida yadro sohasidagi mamlakatlar faoliyatini nazorat qilish hisoblanadi. Tashkilot atom energiyasini ishlab chiqish va ishlatish faqat tinch maqsadlarda amalga oshirilishini nazorat qiladi. Ushbu dasturning maqsadi esa atom energiyasidan xavfsiz foydalanishni ta'minlash, odamlar va atrof-muhitni radiatsiya ta'siridan himoya qilishdir. Bu organning tarixiga to'xtaladigan bo'lsak, AEXA (MAGATE) — atom energiyasidan foydalanish bo'yicha hukumatlararo tashkilot, [BMTning Nyu York](#) konferensiyasi qaroriga binoan tashkil etilgan. Nizomi 1956-yil sentabrda qabul qilinib, 1957-yil 29 iyulda kuchga kirgan. Bosh qarorgohi — Vena shahri (Avstriya)da. AEXAga 114 mamlakat (1997-yil) a'zo. AEXA maxsus tashkilotlar qatoriga kirishiga qaramay, alohida maqomga ega emas. BMT bilan uning aloqalari 1957-yil 14 noyabrda BMT Bosh Assambleyasi bilan imzolangan bitimga muvofiq amalga oshiriladi. Ushbu bitim va AEXA Nizomiga asosan agentlik har yilda kamida bir marta faoliyati to'g'risida BMT Bosh Assam-bleyasi yoki zarurat paydo bo'lganda uning Xavfsizlik Kengashi oldida hisobot beradi. Agentlikning asosiy maqsadi atom energiyasidan tinchlik yo'lida foydalanish sohasida

xalqaro hamkorlikni rivojlantirishdan iborat. Turli mamlakatlarda o'z ilmiy tadqiqot laboratoriyalari bor. AEXA rivojlanayotgan davlatlarga yadro xavfsizligi va radiatsion himoya uchun zarur bo'lgan asbob-uskunalar bilan yordamlashadi[10].

AEXA quyidagi sohalarni tartibga solib kelmoqda :

- qurol-yarog' ishlab chiqaradigan yadro texnologiyasini qattiq nazoratga olish;
- yadro energetikasi sohasida yordam ko'rsatish;
- radioaktiv chiqindilarni to'g'ri va xavfsiz ko'mish;
- shu sohaga oid Norma va Qoidalarni ekspert-yuristlar yordamida tayyorlash;
- ilmiy tadqiqot dasturlarini qo'llab-quvvatlash;
- avariyalarga oid dasturlar ishlab chiqish;
- qishloq xo'jaligida yadroviy usullar va radioaktiv moddalar yordamida

hosildorlik va tuproq unumdorligini oshirish va boshqalar hisoblanadi. Agentlik, shuningdek, atom energiyasini tinch maqsadlarda o'rganish, rivojlantirish va qo'llashni qo'llab-quvvatlaydi va agentlik a'zolari o'rtasida xizmatlar va materiallar almashinuvda vositachi sifatida ishlaydi.

AEXAning boshqaruv tizimiga keladigan bo'lsak, AEXAni bosh direktori hozirgi kunda Rafael Mariano Grossi boshqarib kelmoqda. Shuningdek bosh director o'rinbosarlari ham ma'muriy boshqaruvni amalga oshiradi. Tashkilotning muhim masalalari Umumiy konferensiya va Boshqaruv kengashi yig'ilishlarida ko'riladi[11].

Bu soha bo'yicha mamlakatimizda olib borilayotgan ishlarga to'xtaladigan bo'lsak, bir qancha qonun va qonunosti hujjatlarini keltirishimiz mumkin. Masalan, "Atom energiyasidan tinchlik maqsadlarida foydalanish to'g'risida" gi O'RQ-565-sonli Qonun[12], Vazirlar Mahkamasining 2020-yildagi "Atom energiyasidan foydalanish sohasidagi faoliyatni litsenziyalash tartibi to'g'risidagi nizomni tasdiqlash haqida" gi VMQ-663-sonli Qarori[13], "O'zbekiston Respublikasida atom energetikasini rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi[14] PF-5484-sonli Prezident Farmoni hamda boshqa shu kabi normativ-huquqiy hujjatlar orqali bu sohaning bizning davlatga qay darajada kirib kelganini guvohi bo'lishimiz mumkin.

O'zbekistonni bugungi kunda atom energiyasidan umuman holi hudud deb bo'lmaydi. Negaki, Respublikamiz atom energiyasi uchun kerak bo'ladigan boy mineral xomashyo bazasining mavjudligi 1956-yilda O'zbekiston Respublikasi Fanlar akademiyasi Yadro fizikasi institutining tashkil etilishiga sabab bo'lganidan ko'rishimiz mumkin. Respublikamizda 1959-yildan buyon Yadro fizikasi institutida VVR-SM tadqiqot reaktoridan foydalanilib kelinmoqda va ushbu reaktorda hamda boshqa ishlab chiqarish obyektlarida hosil bo'ladigan radioaktiv chiqindilar Bo'stonliq tumanidagi saqlash punktiga joylashtirilmoqda.

Shuningdek, elektr energiya manbalarini oshirish maqsadida O'zbekiston prezidenti Shavkat Mirziyoyev 2018-yil 10-iyul kuni mamlakatda atom elektr energiyasini barpo etish bo'yicha tashkiliy-texnik chora-tadbirlarni amalga oshirish masalalariga bag'ishlangan yig'ilish o'tkazdi[15]. Bu yig'ilishdan asosiy maqsad elektr energiya kamchiliklarini AES orqali qoplash va IES lar iste'mol qilayotgan yerosti, yer usti boyliklarini tejash va ulardan oqilona foydalanish ko'zda tutilgan edi. Shu bois mamlakatda tinch maqsadlarda foydalanish uchun atom energetikasini barpo etishga kirishildi. Rossiyaning "Rosatom" davlat korporatsiyasi hamkorlikda atom elektr stansiyasini qurish bo'yicha kelishuvga erishildi. Ushbu yig'ilishda davlatimiz rahbari tomonidan Mamlakatimizda yangi bo'lgan ushbu sohaga doir normativ-

huquqiy baza yaratish, "Atom energiyasidan foydalanish to'g'risida"gi qonun va tegishli qaror loyihalarini ishlab chiqish, ularning MAGATE talablari va xalqaro hujjatlarga muvofiqligiga alohida e'tibor qaratish zarurligi ta'kidlandi. Negaki, 2006-yilda Qozog'istonning Semipalatinsk shahrida imzolanib, 2009-yil 21-martda kuchga kirgan Markaziy Osiyoni Yadro qurolidan holi zonaga aylantirish to'g'risidagi xalqaro shartnomaning 3-moddasining a bandiga ko'ra a'zo davlatlar yadro quroli yoki boshqa yadroviy portlovchi qurilmalar bo'yicha tadqiqotlar o'tkazmaslik, ishlab chiqish, ishlab chiqarish, zaxiralash yoki boshqa yo'l bilan sotib olish, egalik qilish yoki nazorat qilish mumkin emas. Ammo, ushbu shartnomaning 7-moddasiga ko'ra atomdan tinch maqsadlarda foydalanishga ruxsat berilgan. Shunday ekan O'zbekistonda qurilayotgan AES MAGATE ning bir necha bor o'tkazgan izlanishlari hamda bergan xulosalari asosida birgalikda qurilmoqda.

Xulosa qilib aytadigan bo'lsak, atom energiyasidan foydalanish va atom elektr stansiyalarini qurish ijobiy holatlar deb ayta olamiz. Sababi ushbu energiya boshqa elektr manbalariga qaraganda atrof-muhitga zarari kamroq hisoblanadi. Shuningdek, qurilayotgan AES xalqaro doiradagi standartlarga to'liq javob berishi ya'ni hududi seismografik hududda bo'lmasligi, zilzilaga va boshqa tabiat hodisalariga chidamli bo'lishi kerakligi, chegara hududidan hamda aholi zich joylashgan joylardan ancha uzoqda joylashishi kerakligi maqsadga muvofiq hisoblandi. Shu o'rinda, bu soha bo'yicha yuzaga keladigan har qanday holatga tayyor turishimiz eng asosiy vazifamiz desak yanglishmaymiz.

Адабиётлар/Литература/References:

1. The Official website: IAEA (International atomic energy agency) Vienna convention on civil liability for nuclear damage 1963 Available at: <https://www.iaea.org/sites/default/files/infirc500.pdf> [Accessed on: 17.10.2022]
2. Environmental Impact Assessment Program for a Nuclear Power Plant, September 2013
3. The official website: NEA (Nuclear energy agency) The Organization for Economic Cooperation and Development's (OECD) Paris Convention on third party liability in the field of nuclear energy of 1960 Available at: https://www.oecd-nea.org/jcms/pl_31788/paris-convention-full-text [Accessed on: 17.10.2022]
4. The official website: NEA (Nuclear energy agency) Brussels Supplementary Convention Available at: https://www.oecd-nea.org/jcms/pl_31528/brussels-supplementary-convention-full-text [Accessed on: 17.10.2022]
5. The Official website: IAEA (International atomic energy agency) Convention on supplementary compensation for nuclear damage 1998 Available at: <https://www.iaea.org/sites/default/files/infirc567.pdf> [Accessed on: 17.10.2022]
6. The Official website: IAEA (International atomic energy agency) Regulations for the Safe Transport of Radioactive Material Available at: <https://www.iaea.org/publications/12288/regulations-for-the-safe-transport-of-radioactive-material> [Accessed on: 17.10.2022]
7. The official website: United Nations (Birlashgan Millatlar Tashkiloti) Treaty on a Nuclear-Weapon-Free Zone in Central Asia (CANWFZ) 2006. Available at: <https://treaties.unoda.org/t/canwfz> [Accessed on: 23.10.2022]

8. The official website: NTI, (Nuclear Threat Initiative) Southeast Asian Nuclear-Weapon-Free-Zone (SEANWFZ) Treaty (Bangkok Treaty) Available at: <https://www.nti.org/education-center/treaties-and-regimes/southeast-asian-nuclear-weapon-free-zone-seanwfz-treaty-bangkok-treaty/> [Accessed on: 23.10.2022]
9. Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son
10. IAEA Nuclear Energy Series Technical Reports Guides Managing Environmental Impact Assessment for Construction and Operation in New Nuclear Power Programmes No. NG-T-3.11
11. https://uz.wikipedia.org/wiki/Atom_energiyasi_bo'yicha_xalqaro agentlik
12. <https://www.iaea.org/es/el-oiea>
13. The official website: Lex.uz (O'zbekiston Respublikasi Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi) Atom energiyasidan foydalanish sohasidagi faoliyatni litsenziyalash tartibi to'g'risidagi nizomni tasdiqlash haqidagi Qaror. Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi 26.02.2022-y., 09/22/88/0165-son
14. Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 28.09.2020-y., 06/20/6075/1330-son
15. The official website: O'zbekiston Respublikasi Fanlar akademiyasi, Available at: <http://academy.uz/page/institut-adernoj-fiziki-akademii-nauk-respubliki-uzbekistan> [Accessed on: 23.10.2022]
16. The Official website: Office for Disarmament Affairs (BMT ning Qurolsizlanish bo'yicha shartnomalar ma'lumotlar bazasi) Treaty on a Nuclear-Weapon-Free Zone in Central Asia (CANWFZ) Available at: <https://treaties.unoda.org/t/canwfz> [Accessed on 24.10.2022]
17. The official website: BBC uzbek / Dunyo Chernobil halokatining 25 yilligini xotirlamoqda, Available at: https://www.bbc.com/uzbek/world/2011/04/110426_latin_ukraine_chernobyl [Accessed on: 16.10.2022]

SCIENCEPROBLEMS.UZ

ИЖТИМОЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ

№ 12/2 (3) – 2023

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари электрон журнали 2020 йил 6 август куни 1368-сонли гувоҳнома билан давлат рўйхатига олинган.

Муассис: "SCIENCEPROBLEMS TEAM"
масъулияти чекланган жамияти

Таҳририят манзили:

100070. Тошкент шаҳри, Яккасарой тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-уй. Электрон манзил:

scienceproblems.uz@gmail.com

Боғланиш учун телефонлар:

(99) 602-09-84 (telegram).